

Komentari i preporuke NVO 4 Life na Nacrt zakona o izvršenju uslovne slobode i kazne rada u javnom interesu

Opšta ocjena i predlog

Ukupno gledano, mišljenja smo da ovakav Nacrt zakona neće odgovoriti cilju zbog koga se donosi, da će doživjeti neuspjeh u praksi i da će loše koncipirana zakonska rješenja potrošiti još puno vremena, a Crna Gora neće dobiti optimalan sistem alternativnih sankcija. Zato predlažemo da se vrati na doradu uz neophodno učešće izabranog predstavnika NVO sektora.

Opšti dio

Alternativne sankcije mogu da poprime razne oblike. Mogu se primjenjivati u predkrivičnom postupku, u fazama suđenja i izricanja kazne ili posle izricanja kazne. Alternativne sankcije uključuju kazne rada u javnom interesu koje prekršioce proglašavaju odgovornima za njihove postupke, a mogu uključivati i novčane kazne, vrijeme provjeravanja i širok spektar predužbenih, predžalbenih i posležalbenih alternativa zatvoru.

Potencijalni uspjeh alternativnih sankcija i mjera zavisi od toga koliko dobro se one primjenjuju od samog početka. To znači da ciljevi uvođenja alternativnih sankcija moraju da budu jasno artikulisani i da njihova primjena mora da bude strogo nadzirana, razmatrana, procjenjivana i revidirana u zavisnosti od toga koliko uspješno se ispunjavaju ključni ciljevi.

Da bi alternativne sankcije (uslovna sloboda i kazna rada u javnom interesu) uspješno zaživjele, neophodno je posjedovati razradjen, integrisan i koordiniran plan za uvođenje alternativnih sankcija i razvijanje službe koja bi bila zadužena za njihovu primjenu i sprovođenje, izraditi strategiju za uvođenje alternativnih sankcija, i obavezno razviti neophodnu infrastrukturu za njihovu implementaciju.

U situaciji kada u nekoj državi ranije nije postojao probacioni system, veoma je teško predvideti koji bi organizacioni model bio najprikladniji. Specifičnost poslova koji zahtevaju nadzor i stalni kontakt sa osuđenim licem na slobodi onemogućavaju da se ovi zadaci povjere samo zatvorskoj upravi. Trebalo bi da se ove sankcije izvršavaju u okviru lokalne zajednice, uz saradnju sa građanima i oštećenima. Zbog toga bi bilo veoma prihvatljivo da ovakve poslove preuzmu službe socijalne zaštite i druge slične organizacije. Ali, u njihovom radu u zemljama zapadnog Balkana se već niz decenija zapaža kriza, pa bi bez radikalne reforme u okviru organa socijalnog staranja bilo nerealno očekivati da bi ove službe mogle uspješno da preuzmu izvršenje novih poslova vezanih za izvršenje alternativnih krivičnih sankcija.¹

¹ Čolović V. Izvještaji eksperata Savjeta Evrope o sistemu alternativnih sankcija i probacije u Srbiji, posjeta 11-12. Oktobra, 2006, Beograd

Neophodno je izraditi podzakonske akte nužne za stvaranje jedinice za uslovnu slobodu, uslove koje treba ispuniti i postupke koje treba primijeniti pri sprovođenju alternativnih sankcija. Ako se žele postići ciljevi uvođenja alternativnih sankcija, takođe je neophodno je da oni budu jasno određeni i razumljivi svima koji su uključeni u njihovu implementaciju.

Da bi alternativne kazne uspješno zaživjele „Trebaju širiti odgovarajuće informacije o prirodi i sadržaju sankcija i mjera vezanih za javni interes, kao i o različitim načinima na koje se one sprovode, tako da šira javnost može da ih razumije i uvidi da predstavljaju adekvatan i uvjerljiv odgovor na kriminalno ponašanje“, i sa R (2000) 22, stav 18, koji preporučuje: **„Uvođenje u zakonodavstvo i praksu novih sankcija i mjera vezanih za javni interes treba da prate snažne kampanje vezane za odnose s javnošću usmjerene ka pridobijanju podrške javnosti.“²**

U skladu sa R (2000) 22, stav 5, važno je da implementacija primene i sprovođenja alternativnih sankcija bude u etapama i ostvarena na način koji omogućava obezbjeđivanje kvalitetnih podataka i informacija neophodnih za efikasan nadzor i evaluaciju, a R (2000) 22, stav 28 preporučuje: „Trebaju razviti statistički metod koji će rutinski opisivati razmjere primjene i rezultate sankcija i mjera vezanih za javni interes.“ Takođe je važno adekvatno razmotriti tip učinioca krivičnog dela za koji će razne vrste alternativnih sankcija biti odgovarajuće, kako će se one procjenjivati, kojim sredstvima i od strane koga, i kako će se procjenjivati njihova efikasnost. To je u skladu sa R (2000) 22, stav 19, koji preporučuje: „Trebaju odrediti kriterijume efikasnosti tako da se iz raznih perspektiva mogu procijeniti troškovi i korist vezani za programe i intervencije ...“

Trebaju iskazati jasno opredjeljenje za istraživanje radi nadziranja rane implementacije alternativnih sankcija kako bi se one mogle bolje razraditi. Evaluacija je neophodna da bi se identifikovala dobra praksa i koje inicijative su najdelotvornije kod koje vrste učinilaca krivičnih dela; opredjeljenje za „ono što je delotvorno“. R (2000) 22, stav 24 preporučuje: „Trebaju adekvatno investirati u istraživanje radi nadziranja izvršenja i evaluacije rezultata programa i intervencija koje se koriste pri implementaciji sankcija i mjera vezanih za javni interes.“

Trebaju podržati ideju da se pokrene jedan ili više pilot-projekata. To je dobra praksa koja dozvoljava da se izvrše poboljšanja i prilagodjavanja prije nego što se u cijeloj zemlji uvedu sankcije vezane za javni interes.

---

² Čolović V. Izvještaji eksperata Savjeta Evrope o sistemu alternativnih sankcija i probacije u Srbiji, posjeta 11-12. Oktobra, 2006, Beograd

Komentari i preporuke na Nacrt zakona o uslovnoj slobodi i kazni rada u javnom interesu

- 1. Zakonom jasno definisati na koja će se konkretno krivična djela i za koje učinioce odnositi uslovna osuda i kazna rada u javnom interesu (zavisnici/e od droga sa manjim količinama droge za svoju upotrebu, zavisnici/e od alkohola, maloljetnici, mlađi punoljetnici, beskućnici, osobe starije od 65 godina, trudnice, porodilje, osobe sa invaliditetom, osobe sa teškoćama u psihofizičkom razvoju i za krivična djela za koja je propisana kazna zatvora do 2 godine) jer će se na taj način sudije imati jasne smjernice i to će im biti od pomoći pri donošenju presude. Na taj način će se i podspješiti izricanje same sankcije uslovne slobode i kazne rada u javnom interesu.**

Ovo je takođe potrebno kako bi se sudije informisale i podsticale da određuju kaznu uslovne slobode i rada u javnom interesu. Mora se razmotriti opasnost da će primjena alternativa, u određenim okolnostima, dovoditi do nedoslednosti i nejednakosti pred zakonom. Ako im uslovi za primenu alternativa nisu poznati, sudije se plaše donošenja nezakonitih odluka, pa stoga ograničavaju njihovu primjenu, koja postaje samo opcija. S druge strane, nepostojanje smjernica ostavlja veliko diskreciono pravo sudiji, čija lična gledišta mogu da postanu odlučujuća.

Važnost jasnog definisanja pojedinih odredbi se najbolje ogleda na primjeru Srbije, jer manjkavosti zakona nisu mogli da se prevaziđu podzakonskim aktima.³

- 2. U Zakonu je neophodno precizirati koje alternativne sankcije i mjere će biti na raspolaganju.**

Predlažemo da se posebno razmotre:

- Uslovna osuda uz nalog za obavezno lečenje (za učinioce koji su zavisnici od droga, za pijane vozače, za učinioce seksualnih krivičnih dela, za nasilne učinioce, itd; Danska, Madjarska, Švedska). U Švedskoj posebni oblici probacije uključuju „liječenje na ugovor“, pri čemu o liječenju od zloupotrebe droge ili alkohola odlučuje sud kao o alternativni zatvoru.
- Kućni zatvor (u kontinuitetu ili ne sa prekrivičnim kućnim pritvorom; sa ili bez policijskog časa; sa ili bez elektronskog nadzora; Engleska i Vels, Francuska; kućni zatvor može da bude i alternativna mjera (Italija).
- Vikend-pritvor (za kraće kazne, da se omogući izvršavanje profesionalnih ili porodičnih obaveza; Portugal); može da bude i alternativna mjera.
- Uslovna sloboda ab initio (za kazne do šest meseci, da se izbegne gubitak zaposlenja; Francuska); uslovna sloboda može da bude i alternativna mjera (Francuska, Italija).
- Pojačani nadzor (za neke kategorije učinilaca); to je način da se izbjegne slanje u zatvor višestruko problematičnih učinilaca, maloljetnika, mlađih punoljetnika (kod mlađih korisnika droga) za koje je potreban jači nadzor, stalna pomoć i koordinacija intervencija.
- Nalog za poravnanje/nadoknadu štete/restituciju, takodje u kombinaciji sa probacijom (Irska, Norveška).

³ Čolović V. Izvještaji eksperata Savjeta Evrope o sistemu alternativnih sankcija i probacije u Srbiji, posjeta 11-12. Oktobra, 2006, Beograd

3. U Zakonu jasno navesti, osim jedinice za uslovnu slobodu, ko će i na koji način preuzeti odgovornost za njihovo sprovođenje, kao i ko će obezbijediti finansijska sredstva za njihovo sprovođenje.
4. U Zakonu je neophodno definisati ko će sačinjavati jedinicu za uslovnu slobodu. Preporučujemo da grupa potencijalnih radnika jedinice bude što šira, a može da uključuje bivše radnike Zavodske uprave kao i kandidate sa drugih polja rada.⁴ U tom dijelu preporučujemo da se u jedinicu za uslovnu slobodu uključi predstavnik i civilnog sektora za svaku od kategorija učinioaca djela (zavisnici od droga, alkohola...)

Poznato je da angažman bar jednog praktičara može imati mnogo veći efekat nego zalaganje više teoretičara.

5. Zakonom definisati osnivanje posebne jedinice za krivična djela u vezi sa drogama, ko je sačinjava, koje su mu nadležnosti, sa kime saraduje i ko je finansira.

Ako je cilj uvođenja alternativnih kazni smanjenje rasta zatvorske populacije, preopterećenosti zatvora i broja povratnika u zatvore, onda je više nego jasno da je osnivanje ove jedinice neophodno, pogotovo ako znamo da je 50% zatvorenika u ZIKS-u zbog krivičnih djela u vezi sa drogom.⁵

Predlažemo da se uvede Portugalski model „Komisije za odvracanje“.Od njenog formiranja 2001. godine pa do 2011. godine u Portugaliji je broj zavisnika koji su smatrani "teškim" - oni koji stalno koriste "teške" droge i intravenskih korisnika - pao je za polovinu od ranih 1990-ih, doveo do "spektakularnog" smanjenja broja infekcija među intravenskim korisnicima, značajan pad drugih krivičnih djela, kao i ukupan broj povratnika u zatvor.

6. Zakon obogatiti rasponom alternativa na tri nivoa krivičnog postupka: prije sudjenja, tokom sudjenja i izricanja kazne, posle sudjenja, kako bi se udovoljilo širem krugu zahtjeva i očekivanja i potrebama pravosudja u jednom savremenijem krivičnom sistemu.

Alternative pritvoru prije sudjenja; takve alternative u Preporukama Savjeta Evrope, od kojih je posljednja Rec (2006) 13 Komiteta ministara o određivanju pritvora.

Primjeri alternativa pritvoru prije sudjenja u evropskim zemljama koji bi se mogli smatrati pogodnim za Crnu Goru su:

- uslovno ili bezuslovno odricanje ili otpuštanje (Belgija, Češka, Norveška)
- finansijska nagodba ili transakcija (Češka, Francuska, Holandija)
- naknada, posredovanje i poravnanje (Austrija, Estonija, Francuska)
- kaucija (Češka, Estonija),
- policijski nadzor (Bugarska, Italija, Litvanija)
- zabrana pristupa određenom mjestu ili osobi (Slovenija)

kućni pritvor - sa ili bez elektronskog nadzora - (Bugarska, Engleska i Vels, Estonija, Francuska, Italija, Slovenija)

⁴ Preporuka Luiz Gandini, Izveštaji eksperata Savjeta Evrope o sistemu alternativnih sankcija i probacije u Srbiji, posjeta 11-12. Oktobra, 2006, Beograd

⁵ Z. Magdelinić, 2012. godina

Nove mjere disciplinovanja, u obliku kućnog zatvora predviđene su u krivičnim zakonodavstvima balkanskih država isključivo kao modalitet izdržavanja kazne zatvora. Ovakva koncepcija kućnog zatvora prihvaćena je u turskom, makedonskom i srbijanskom krivičnom zakonu. Opravdano je istaći da ova sankcija zato nije alternativa zatvoru, koliko je alternativa izdržavanju kazne zatvora u kazneno-popravnoj ustanovi. Po turskom zakonodavstvu kućni zatvor određuje prema osobama starijim od 65 godina, starim, iznemoglim ili prema osuđenim ženama sa malom decom.⁶

- podvrgavanje liječenju (Bugarska, Engleska i Vels, Madjarska)
- pohadjanje obuke (Francuska)
- Uslovna kazna sa zaštitnim nadzorom

trebalo bi da faktički zamjenjuje mjeru probacije, koja se smatra najvažnijom alternativnom krivičnom sankcijom. Upravo zbog toga je zanimljivo da je u bugarskom krivičnom zakonodavstvu izmjenama iz 2002. godine uvedena probacija kao nova vrsta kazne. Prema čl. 42a⁷ probacija se određuje kao mjera kojom se postiže kontrola ponašanja osuđenog na slobodi i vrši dodatni uticaj na njega. Osuđenom se mogu odrediti jedna ili više sledećih obaveza: da se prijavljuje na adresi stanovanja i periodično javlja nadležnom organu, da poštuje ograničenja slobode kretanja, da pohađa odgovarajuće kurseve radi profesionalnog osposobljavanja ili u svrhe tretmana, da obavlja korekcionni rad ili rad u korist zajednice (tj. u opštem interesu). Ove obaveze se izvršavaju u periodu koji ne može trajati kraće od šest mjeseci ni duže od tri godine posle pravosnažnosti osude, s tim što korekcionni rad može trajati najduže do dvije godine. Rad u korist zajednice se može izvršiti u trajanju do tri godine, a iznosi od 100 do 300 časova. Ova mjera se ne može odrediti prema maloljetniku koji nije navršio šesnaest godina.

7. Preporučujemo da se u Zakon uvedu konkretne odredbe o načinima na koje sudije i službe za probaciju saraduju, ne samo u fazi sprovođenja nego i ranije, u pripreмноj fazi. Ovo je posebno bitno da sudija i učinilac ne budu izostavljeni iz procesa, a da je samo službenik iz jedinice za uslovnu slobodu uključen u postupak i ima potpunu odgovornost i ovlašćenja.

8. Preporučujemo da se u Zakon uvedu konkretne Opšte odredbe o izvršenju alternativnih kazni.

- Alternativna sankcija se izvršava na način koji je *u skladu sa dostojanstvom i osnovnim pravima i slobodama osuđenog lica* i njegove porodice.
- Osuđeno lice čije je dostojanstvo ili čija su osnovna prava i slobode prekršeni tokom izvršenja alternativne sankcije ima pravo na kompenzaciju.
- Prije izricanja alternativne sankcije *sud može da zatraži da mu jedinica dostavi izvještaj prije izricanja presude*. Jedinica dostavlja ovaj izvještaj sudu u roku od dvije nedjelje od kad je zatražen.
- *Izvještaj prije izricanja presude može da ukaže na to koja alternativna sankcija ili sankcije bi bile odgovarajuće* za osuđeno lice, s obzirom na ciljeve rehabilitacije i prevencije vršenja krivičnih djela ubuduće.
- Tokom sprovođenja alternativne sankcije, kada sud dobije izvještaj jedinice koji sadrži informacije o kršenju uslova ili neispunjenju obaveze, *sud razmatra opoziv alternativne sankcije*

⁶ N. Mrvić-Petrović, Đ. Đorđević, Moć i nemoć kazne, Vojna knjiga, Institut za kriminološka i sociološka istraživanja, Beograd, 1998. god., str. 114.

⁷ "Službeni glasnik Republike Bugarske" br. 92/02 i br. 103/04.

i obavještava osudjeno lice o sadržaju izvještaja i daje mu pravo da se izjasni o izvještaju.

Osudjeno lice se obavještava o svom pravu na pomoć branioca čije će usluge sam plaćati.

- Tokom perioda razmatranja opoziva, *suspenduje se izvršenje alternativne sankcije.*
- Nakon što razmotri izvještaj jedinice i izjašnjenje osuđenog lica ili njegovog branioca, sud odlučuje da li će opozvati alternativnu sankciju ili preduzeti neku drugu radnju.
- Sud donosi obrazloženu odluku u roku od 8 dana od prijema izvještaja jedinice. Odluka se šalje osuđenom licu, braniocu, jedinici i javnom tužiocu.
- Osudjeno lice može da podnese žalbu na odluku u roku od 8 dana od prijema odluke.

9. Preporučujemo da se u Zakon uvedu konkretne Opšte odredbe o izvršenju uslovne slobode.

- Ako je osudjeno lice zadržano u pritvoru, sud takodje šalje odluku pritvorskoj jedinici u kojoj se lice čuva. Upravnik pritvorske jedinice otpušta osudjeno lice u svrhu izvršenja ove alternativne sankcije.
- Kada sud izrekne uslovnu osudu i naloži izvršenje neke obaveze, *jedinica nadzire izvršenje obaveze.*
- Ako osudjeno lice ne izvrši obavezu koju je naložio sud, jedinica obavještava sud *nakon što provjeri činjenice i razloge zbog kojih obaveza nije izvršena.*
- Jedinica obavještava sud o uspješnom okončanju vremena provjeravanja. *Po prijemu takvog izvještaja, sud donosi odluku koja konstatuje da je alternativna sankcija izvršena.*

10. Preporučujemo da se u Zakon uvedu konkretne Opšte odredbe o izvršenju kazne rada u javnom interesu.

- Jedinica izrađuje program rada u javnom interesu za osudjeno lice, u skladu sa odredbama Krivičnog zakona, *sposobnošću, vještinama i porijeklom osuđenog lica.*
- Jedinica nadzire izvršenje naloga o radu u javnom interesu.
- Jedinica, u koordinaciji sa organizacijom ili institucijom u kojoj će se rad obavljati, *izrađuje pravila za osiguranje od povrede ili bolesti na radu, opšte ponašanje na radnom mestu i druga relevantna pitanja prije početka rada u javnom interesu. Opšta pravila koja se odnose na radno vrijeme, pauze, nedjeljni odmor i bezbjednost na radnom mestu primenjuju se na vršenje rada u javnom interesu.*
- Ako osudjeno lice ne ispuni svoju obavezu da održava kontakt sa jedinicom ili da ispuni drugu obavezu koju je naložio sud, jedinica o tome obavještava sud nakon što provjeri činjenice i razloge zbog kojih nije održavan kontakt ili nije ispunjena obaveza.
- Organizacija ili institucija u kojoj se obavlja rad u javnom interesu *odmah obavještava jedinicu ukoliko osudjeno lice ne obavlja rad na zadovoljavajući način.* Nezadovoljavajuće obavljanje rada, što uključuje kašnjenje na posao, neovlašćen izostanak sa posla, nepridržavanje pravila posla i nepoštovanje propisa, ocenjuje jedinica i o tome izvještava sud.
- Ako osudjeno lice nije u stanju da obavlja rad u javnom interesu zbog *izmijenjenih okolnosti*, jedinica može da revidira program.
- Izvršenje naloga o radu u javnom interesu može da bude *obustavljeno ili privremeno prekinuto* zbog: trudnoće, porođaja ili roditeljstva do prve godine života djeteta (za žene), iznenadne

- bolesti osuđenog lica, koja zahtijeva liječenje i sprječava ga da obavlja rad; bilo koje druge vanredne okolnosti koja, iz humanitarnih razloga, zahtijeva stalno prisustvo osuđenog lica.
- Sud donosi odluku o *obustavljanju ili privremenom prekidu* izvršenja naloga o radu u javnom interesu; u odluci se navodi period u kom se nalog obustavlja ili privremeno prekida.

11. Definisati u Zakonu Organizaciju jedinice za uslovnu slobodu.

Predlažemo da se to uradi na sledeći način:

Jedinica za uslovnu slobodu je organizovana na dva nivoa: centralnom i lokalnom.

Centralni nivo predstavlja Centralna kancelarija pri Ministarstvu pravde. Centralna kancelarija je odgovorna za davanje smjernica, planiranje, organizovanje, koordinaciju, praćenje i kontrolu aktivnosti lokalnih kancelarija i snosi punu odgovornost za njih.

Lokalni nivo se sastoji od opštinskih službi, koje se nalaze u gradovima gde se nalazi i osnovni ili viši sud sud.

- 12. Član 8.** U članu 8 dodati „O odluci kojom je izrečena uslovna osuda sa zaštitnim nadzorom jedinica za uslovnu slobodu će, zavisno od obaveze zaštitnog nadzora, obavijestiti centar za socijalni rad prema prebivalištu ili boravištu osuđenog lica (u daljem tekstu: centar za socijalni rad), poslodavca kod kojeg je osuđeno lice zaposleno, odgovarajuću zdravstvenu ustanovu, **nevladinu organizaciju**, Zavod za zapošljavanje Crne Gore (u daljem tekstu: Zavod za zapošljavanje) i policiju.”
- 13. Član 23.** U članu 23 dodati „Rad u javnom interesu izvršava se na način koji obezbeđuje poštovanje ljudskog dostojanstva, osnovnih prava i sloboda i privatnost osuđenog lica. Osuđeno lice ne smije biti upućeno na teške, rizične ili poslove za koje je potrebna posebna stručna kvalifikacija koju osuđeno lice nema **ili će to pogoršati njegovo zdravstveno stanje.**”
- 14. Član 26.** U članu 26 dodati “Osuđeno lice može Ministarstvu pravde podnijeti molbu, sa odgovarajućim dokazima, da mu se privremeno prekine **ili odloži** izvršenje kazne rada u javnom interesu, i to: u slučaju bolesti, iznenadne teške bolesti ili smrti člana uže porodice, **za žene zbog trudnoće i roditeljstva do prve godine života djeteta**, potrebe obavljanja radova izazvanih elementarnom nepogodom usljed čega bi nastala znatna materijalna šteta po njega ili njegovu porodicu, ukoliko nema drugog radno sposobnog lica u užoj porodici osuđenog. O molbi iz stava 1 ovog člana, Ministarstvo pravde će donijeti odluku u roku od tri dana. Odluka iz stava 2 ovog člana je konačna. O odluci kojom se odobrava prekid izvršenja kazne rada u javnom interesu, odnosno taj prekid produžava, Ministarstvo pravde obavještava sud koji je donio odluku u prvom stepenu i pravno lice, odnosno organizaciju kod koje osuđeno lice izvršava kaznu rada u javnom interesu. Prekid **ili odlaganje** izvršenja kazne rada u javnom interesu može se odobriti najduže do 30 dana, u slučaju bolesti osuđenog lica, prekid se može produžiti dok ta bolest traje, a **za žene za vrijeme trudnoće i roditeljstva do prve godine života djeteta.**
- 15. Obrazloženje, stav V.** Iz stava V se briše riječ “predstavnik nevladinog sektora” i glasi: U cilju izrade što kvalitetnijeg teksta nacрта ovog zakona, formirana je u Ministarstvu pravde međuresorska radna grupa koju su činili predstavnici Vrhovnog suda, Apelacionog suda,

Vrhovnog državnog tužilaštva, Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, predstavnik Advokatske komore i Ministarstva pravde. Takođe, ekspertsku pomoć pri izradi ovog Nacrta zakona pružili sui eksperti iz SR Njemačke i Kraljevine Holandije koji su bili angažovani kroz projekat IPA 2011 “Podrška reformi sistema izvršenja krivičnih sankcija”.

16. Obrazloženje, stav IV se mijenja i glasi: “ Finansijska sredstva za realizaciju ovog zakona kao i za jačanje kapaciteta subjekata koji će realizovati aktivnosti obezbjeđuju Vlada Crne Gore, Ministarstvo pravde i Ministarstvo rada i socijalnog staranja.”

Zaključak

Ukoliko se ne Nacrt zakona ne vrati na doradu, rizikujemo da se i nama desi ono što se desilo većini Balkanskih država, a to je da ni nakon nekoliko godina nakon uvođenja, sistem alternativnih kazni još uvijek nije zaživio u praksi.

U pravnim sistemima balkanskih država alternativne krivične sankcije su najčešće neiskorišćena zakonska mogućnost. Ako se potraže statistički podaci o izrečenim i izvršenim alternativnim sankcijama u zemljama Balkana, u godišnjem izveštaju Saveta Evrope ustanovićemo da nedostaju statistički značajni podaci za bilo koju od država sa ovog područja⁸. Znači – alternativne krivične sankcije postoje na papiru, ali se rijetko primjenjuju u praksi. Jednim dijelom to je posledica ishitrenih reformi zakonodavstva koje su uslijedile kako bi se prihvatili odgovarajući standardi predviđeni u pravnim propisima Organizacije ujedinjenih nacija i Savjeta Evrope. Drugi razlog je vezan za činjenicu da u balkanskim državama (kao i u većini drugih država kontinentalno-pravnog sistema) ne postoje posebne probacione službe koje bi preuzele izvršenje alternativnih sankcija.

Dok se u oblasti maloletničkog krivičnog zakonodavstva većinom angažuje postojeći sistem socijalne zaštite, dotle je u pogledu alternativnih sankcija namijenjenih punoljetnim učiniocima krivičnih djela potrebno ustrojiti čitav sistem organa zaduženih da prate izvršenje ili reformisati u tom cilju postojeću državnu upravu. To nije zadatak koji se može brzo i lako izvršiti.

---

⁸ M. Aebi, N. Delgrande, Council of Europe Annual penal Statistic, SPACE I, Survey 2007, pp. 21-22, dostupno na: http://www.coe.int/t/e/legal-affairs/legal_cooperation/prisons_and_alternatives/statistics_space_i/PC-CP_2009, (pristup 21. 01. 2009).